

Јелена Јокић, библиотекар

Александра Стошић, библиотекар

Александра Улетиловић, библиотекар

Народна и универзитетска библиотека Републике Српске

Бања Лука

ipro@nub.rs

УДК: 021.1:028.5

DOI: 10.7251/BSCSR1807239J

КРЕАТИВНИ БИБЛИОТЕКАР У СЛУЖБИ ПРОМОЦИЈЕ ЧИТАЊА

Апстракт: Улога библиотеке у оквиру заједнице је посредништво између читалаца и информације. Да би се преценција библиотеке као мјеста гдје посуђујемо књиге у потпуности промијенила, потребно је да се активно комуницира како са читаоцима, тако и са локалном заједницом у оквиру које библиотека дјелује. Како би се у ери дигитализације и глобализације привукли читаоци, библиотекари користе савремене и иновативне методе. У раду желимо приказати како библиотекари Информативно-позајмног одјељења Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске на креативан и маштовит начин мотивишу постојеће и привлаче будуће читаоце.

Кључне ријечи: библиотека, библиотекари, читаоци, читање, иновативност, креативност, комуникација.

Традиционална улога библиотеке у оквиру локалне заједнице у којој дјелује је ширење културе и посредништво између читалаца и писане ријечи. Библиотека и постоји управо због своје читалачке публике.¹ Потребно је зато да се запита препознаје ли интересовања и потребе својих корисника, те да ли доприноси културном развоју како заједнице, тако и сваког читаоца као појединца.² Комуникација између библиотеке, читаоца и окружења у којем дјелује, кључни су за осмишљавање и примјену нових врста услуга и знања.

¹ Ивана Јовановић Арсић, *Планета Читалац, приручник о развоју публике у библиотекама*, Панчево/Београд 2014, стр 10.

² Исто, стр. 7.

Библиотеке представљају идеално мјесто за промоције и активности намијењене читаоцима. Примјери креативног и добро осмишљеног рада библиотекара и библиотека бројни су и разноврсни, а увођење нових услуга мијења перцепцију библиотеке као тихог мјеста гдје уз минималну комуникацију добијамо књиге. Досадашња примарна функција библиотеке је била формирање збирке и очување књижног фонда.³ Право на информацију и њена доступност условили су промјену перцепције библиотеке и постали примарни параметри библиотечке дјелатности.

Неопходно је да се у дигиталној ери користе савремене и, прије свега, иновативне методе како би се задржали постојећи и привукли будући читаоци. Иновативност у раду подразумијева, с једне стране, побољшавање постојећих метода рада, док, са друге стране, подразумијева комплетну промјену досадашњег система рада. Уз иновативне методе рада неопходно је да се и библиотекари мијењају и прилагоде промјенама и кроз тимски рад и комбиновање различитих врста знања унаприједи библиотечку дјелатност.

Креативни библиотекар и читаоци

Библиотекари Информативно-позајмног одјељења учесници су радионица које с циљем промоције читања и развијања креативности код библиотекара организује Гете институт. Кроз примјере из европских и свјетских библиотека, те размјеном искустава и примјера добре праксе из окружења, шири се визија савремене библиотеке и уводе нове услуге за читаоце.

Један од приједлога за реализацију била је обука тинејџера која је обухватала проналажење адекватне грађе за писање матурских радова и њено исправно коришћење. Програм је реализован са ученицима ИБ програма

³ Слободан приступ информацијама у служби културног развитка, Загреб 2002, стр. 76.

бањалучке гимназије који су имали задатак да за матурску тему сами пронађу грађу. Обучили смо ученике како да претраже електронске и лисне каталоге, препознају врсту грађе која им је потребна и лоцирају је у оквиру саме библиотеке. По узору на искуства са радионице одржане током 2017. ученици су упознати са начином коришћења извора и њиховог цитирања у оквиру научног апарата матурског рада. Узимајући у обзир ауторска права како писаних извора тако и оних пронађених на Интернету, подсетили смо их да *могу преписати, али да морају потписати* текст преузет из извора. Оспособљавањем младих да самостално користе библиотечки фонд ствара се нова, технички и информатички писмена и оспособљена генерација читалаца.

Преласком на COBISS електронску позајмицу створени су предуслови за активирање услуге *Моја библиотека*. Како би користили ову услугу, потребно је да се и остале групе читалаца, уз помоћ библиотекара, обуче да самостално користе електронске каталоге и остале погодности које ова услуга нуди. Након регистрације и активирања услуге, читаоци ће моћи електронски прегледати тренутна задужења и продужити рок за њихово враћање, те резервисати грађу и пратити укупно стање резервација. У плану је и покретање апликације која ће читаоцима олакшати коришћење услуге *Моја библиотека* путем мобилног телефона. Обука корисника ове услуге може бити групна или индивидуална и реализује се на Информативно-позајмном одјељењу.

Иновативност и креативност библиотекара огледа се и кроз комуникацију преко друштвених мрежа. Библиотекари са Информативно-позајмног одјељења су се преко друштвене мреже Фејсбук повезали са Клубом књиге. Чланови овог клуба су првобитно комуницирали само преко ове мреже. Временом су осјетили потребу да се оснује и класични клуб читалаца који ће се састајати и расправљати

о прочитаним књигама. Библиотека је препознала читалачки ентузијазам и члановима понудила мјесто за састанке. На самом Одјељењу се два пута мјесечно одржавају састанци. У веома инспиративном окружењу чланови клуба промовишу културу читања и саму библиотеку као мјесто гдје се вријеме угодно и корисно проводи.

Савремена библиотека требало би да открије нове потребе својих читалаца и уведе иновације како би задовољила потребе садашњих али и будућих читалаца. По угледу на искуства и препоруке великих библиотека, у протеклом периоду осмишљен је и реализован низ акција с циљем да се на необичан начин читаоци мотивишу да шире своје читалачке видике. Прва у низу била је *Седмица забрањене књиге* која је одржана током 2016. године, када се навршавало 50 година од укидања Индекса забрањених књига којег је Католичка црква установила средином 16. вијека. Разлози због којих су књиге биле забрањиване кроз историју су различити. Ауторима се често приписивао неморал и кршење чврсто укоријењених друштвених норми. Нека дјела су због садржаја била политички или вјерски непримјерена и због тога забрањена. Идеја водила ове акције је била да се кроз историју забрањених дјела присјетимо важности и значаја слободе говора и приступа информацијама. Занимљива је била и чињеница да су одређене забрањене књиге сада на списку обавезне школске и факултетске лектуре. Како је акција била медијски пропраћена, привукла је и нове читаоце и подстакла већ постојеће да се ближе упознају са забрањеним књигама и сами донесу суд о важности слободе говора.

Састанак на невиђено са књигама била је замисао акције *Читајмо без предрасуда* у оквиру које су читаоци могли да позајме књигу *пошиљку*, а да при том не знају о којем је дјелу ријеч. Овом акцијом жељели смо подстаћи наше читаоце да изађу ван читалачких оквира и усуде се прочитати без предрасуда оно што иначе не би изабрали

сами. Књиге смо бирали управо према препорукама наших читалаца. Мото акције је био *Усуди се, прочитај и изненади се*.

Како бисмо млађу популацију читалаца упознали са књижевним класицима, искористили смо Дан заљубљених као повод да им представимо ову врсту литературе и наведемо их да прочитају љубавне класике, те сагледају ова дјела из угла који се не односи на обавезно школско градиво. Током трајања акције запазили смо да су и старији читаоци мотивисани маштовитом поставком књига пожељели поново прочитати неке класике које су читали још као тинејџери. На радном пулту смо поставили срца од којих смо направили споменар у који су читаоци записивали љубавне поруке и запажања о књигама и библиотеци.

Свјетски дан поезије смо обиљежили акцијом *Седмица поезије*. Како је познато да се поезија његује у ужим књижевним круговима, те да није често избор читалаца, жељели смо да их подстакнемо да се уз кафу подсјете на љепоту и ужитак њеног читања. У кафеу у склопу библиотеке смо организовали По(в)езивање, пјесничко вече на којем су своје стихове говорили афирмисани пјесници, али и они који су тек на почетку стварања.

Будућност библиотека почива на иновацијама и креативности библиотекара. Савремени библиотекар више није само формално и уско образован, већ и знатижељан, стрпљив, тактичан и спреман да у сваком тренитку, кроз активну комуникацију са читаоцима, пронађе и пружи тражену информацију. Увођењем нових модела рада ствара се предуслов за развој и конкурентност у пружању било којих врста услуга. Само иновативност, залагање и тимски рад библиотекара може да одржи библиотеке на високом нивоу који им у друштву и припада.

Литература

1. Ивана Јовановић Арсић, *Планета Читалац, приручник о развоју публице у библиотекама*, Панчево/Београд 2014.
2. Кимберли Болан Тејни, *Простори за тинејџере*, Београд 2009.
3. *Слободан приступ информацијама у служби културног развитка*, Загреб 2002.

Електронски извори

1. www.goethe.de [9.5. 2018]
2. www.nub.rs [7.5. 2018]
3. www.cobiss.net [7.5. 2018]

A CREATIVE LIBRARIAN IN THE SERVICE OF READING PROMOTION

Abstract: The role of the library within the community is mediation between readers and information. In order to make the library as a place where we borrow books completely changed, it is necessary to actively communicate with readers as well as with the local community within library operates. In order to attract readers in digitalization and globalization, librarians use modern and innovative methods. In this paper, we want to show how librarians of the Informative-loan department of the National and University Library of Republika Srpska in a creative and imaginative way motivate the existing and attract future readers.

Key words: library, librarians, readers, reading, innovativeness, creativity, communication.